СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 205. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ВЕРЕСНЯ 1948. — No. 205. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 3, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

У ПОСЛАННІ НА ДЕНЬ ПРАЦІ ПРЕЗИДЕНТ ПРИГАДУЄ НА СВОЮ ПРОГРАМУ

Вашингтон, 1 серпня. — Президент Труман у своїм зверненні до народу з нагоди Дня Праці пригадав на потребу відкликання робітничого закону Тефта-Гартлія, остеріг знову, що треба спинити інфляцію, „заки вона призведе до господарського нещастя". Дальше президент висловив ще раз домагання підвишки мінімума робітничої заплати, поширення суспільного забезпечення, введення програми суспільного здоровя і поширення департаменту праці. У посланні президент висловив велике признання для американського робітництва за його осяги під час періоду повоєнної реконструкції і пригадав на потребу змагання до переведення інших цілей робітництва.

Труман вказує на перешкоди збоку комуністів у світі.

У своїм чвертьрічнім звіті до конгресу президент Труман виказав способи, якими він послугувався при видаванні $872,000,000, призначених на допомогу Греції, Китаєві, Італії, Франції й Трієстові. Він виказав, що ця допомога зберегла згадані країни, дала підставу до їх відбудови, а при цій нагоді виявив, як комуністи пробували всюди спиняти господарську розбудову країн. У звіті пригадав президент, як країни, які дістали від Америки допомогу, головно Італія й Франція, висловлюють вдячність американському народові за його щедрість.

ДЮЇ ОБІЦЮЄ ПЕРЕВЕСТИ ЧИСТКУ УРЯДУ З КОМУНІСТІВ.

Олбені, Н. Й. — Губернатор Тамес Е. Дюї, заповів, що він вичистить Вашингтон з комуністів, „як тільки буде вибраний республиканець президентом". Він виявив, що відбув конференцію з колишнім губернатором Минесоти Гаролдом Е. Стасеном в справі виголошення промов в стейті Мишиген після промов президента Трумана, який говоритиме там на Лейбор Дей.

ВОЛЕС ВТІШАЄТЬСЯ СПОКОЄМ ПУБЛИКИ ПІД ЧАС ПРОМОВ.

Бирмингем, Алабама. — Генрі А. Волес, кандидат на президента з рамени Прогресивної партії, зазнав чемного прийняття збоку тутешніх громадян після своєї бурхливої подорожі в стейті Норт Каролайна. В деяких місцевостях посипалися навіть оплески під час промов, однаке назагал, публика віднеслася холодно до його програми.

ЛІБЕРАЛЬНА ПАРТІЯ ОДОБРЮЄ КАНДИДАТУРУ ТРУМАНА.

Ню Йорк. — На зазив секретаря праці Мориса Товбина Ліберальна партія одобрила кандидатуру Трумана на президента і сенатора Барклія на віцепрезидента при найближчих виборах. Від себе поставила партія кандидатів на електорів, однаке ця ліста обіймає тих самих людей, що й демократична ліста в стейті Ню Йорк.

ПЕРЕСЛУХАННЯ КОМУНІСТИЧНИХ ШПИГІВ В СПРАВІ АТОМОВОЇ СИЛИ.

Вашингтон. — Комісія теамериканських діянь палати репрезентантів почне наступного вівтірка переслухання науковців в справі шпигунства комуністів над атомовою силою. Будуть покликані свідки, яких відправлено з праці при проєкті Мангатан.

ПОМЕР ПЕРЕДОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ІСТОРИК, ЧАРЛС А. БЕРД.

Ню Гейвен, Конн. — Один з передових істориків нашої доби, Чарлс А. Берд, автор понад 30 історичних книжок з американської історії, помер тут в 74. році життя. Він вславився своїм першим твором „Економічна Інтерпретація Конституції Злучених Держав" в 1913 р. і від тоді став повагою в науковім світі. Його вплив сягав до шкіл тому, що він став автором шкільних підручників по історії. Разом з ним працювала в ділянці історіографії його жінка Мері Ритер Берд, яка осталася по нім удовою. Деякі з його творів були предметом наукового спору і з цеї причини він залишив становище професора в Колумбійськім університеті в Ню Йорку.

ДОШКУЛЬНИЙ СТРАЙК ВІЗНИКІВ У НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — Власники ланцюхових крамниць і фабрикантів одягів у Ню Йорку знову попали в клопіт, коли на страйк вийшли візники й відмовилися довозити харчі до крамниць і вироби до залізниць та кораблів. Заповідають недостачу харчів, а в першу чергу молока, якщо впродовж одної доби страйк не буде налагоджений. Посадник міста веде переговори з представниками відділу 807 юнії, який відмовився одобрити умову, заключену урядом цілої юнії. Цей відділ вже під час попереднього страйку повів був самостійну тактику, а тепер її знову повторює.

БУДЕНЦ ПІЗНАЄ СТІВЕНСА ЯК ПРЕДСТАВНИКА КРЕМЛЯ В АМЕРИЦІ.

Ню Йорк. — Підчас переслухання свідків в справі депортації комуніста Александра Стівенса покликано на свідоцтво Луїса Буденца, колишнього редактора комуністичного органу Дейли Воркер. Буденц ствердив, що знає Стівенса під імям як Дж. В. Пітерса ще з часів свого становища як редактора і заявив, що Пітерс був „директором кремльського шпигунства й політики в Злучених Державах". Буденца запізнали з Пітерсом інші комуністичні провідники, а це Гергард Айслер і Джек Стечел (Штахель). Пітерс казав Буденцові збирати вісті про рух троцькістів серед комуністів. В тому часі передавав теж інформації Буденцові про троцькістів комуністичний шпиг з імéнем Бил Врайт. У 1936 р., як каже Буденц, Пітерс казав називати себе „Робертсом". Тоді теж Пітерс пояснив Буденцові діяння Комуністичної партії. Він порівняв її з субмариною, яка діє під сподом, а виставляє тільки перископ на верх.

Нема сліду пачкування шпигів через О. Д.

Вашингтон, 1. вересня. — Комісія з трьох осіб, яку покликав секретар стейту Джордж К. Маршал для прослідження закидів, що через Організацію Обєднаних Держав перекрадаються до Америки чужоземні шпиги, заявила, що нема підстави до такого твердження. Комісія присвятила місяць часу на провірку закидів, видвигнених кількома урядовцями перед сенатською підкомісією, одначе не найшла слідів, наче б так справді було. У склад комісії входять: Бенджамин М. Мек-Келвей, редактор Вашингтон Івнінг Стар; Джеймс Г. Ров з Вашингтону, колишній асистент генерального прокуратора й Марселус С. Шайлд, пенсіонований урядовець комісії приділів в палаті репрезентантів. Рішення комісії є одноголосне.

ЗАМИКАЮТЬ СОВЕТСЬКИЙ КОНСУЛЯТ В САН ФРАНСИСКО.

Сан Франсиско, Каліфорнія. — Урядовці советського консуляту вихали в дорогу до Атлантійського побережжя, маючи відїхати звідси до Москви. Це вказує, що советський уряд виконує свою постанову замкнути оба свої консуляти в Злучених Державах після звісного інциденту з учителькою Косенкіною, яка виявила теоретичні методи советських консулярних урядовців у відношенні до советських громадян, які перебувають в Америці.

Косенкіна відмовляється приймати жертву від советського консуляту.

Ню Йорк. — Оксана Степанівка Косенкіна, учителька советської школи, яка вискочила з вікна консуляту, щоб дістатися на волю, перейшла щасливо операцію в шпиталі Рузвелта і є на дорозі до повного видужання. Коли їй сказали, що советський консулят лишив для неї чек на $250 на покриття коштів шпиталю, вона закликала: „Ой, не беріть грошей від Советів!"

ЗАСТРІЛИЛИ ПРОТИВНИКА КОМУНІСТІВ НА ОСТРОВІ КУБА.

Гавана, Куба. — Хуан Аревальо, урядовець морської юнії, впав жертвою скритовбийчого нападу. Поліція виявила, що незвісний чоловік, який переїздив автом попри дім Аревальо, вистрілив до нього з револьвера і забив на місці. Аревальо був давніше членом комуністичної партії і організував робітників. Зневірившися в комунізм, він перейшов до ворожого табору і приступив до протикомуністичної морської юнії.

ПОХОРОНИ ЖДАНОВА ПЕРЕРВАЛИ НАРАДИ В МОСКВІ

Москва, 2 вересня. Підготовка до похоронів ген. Жданова перервала хвилево дипломатичну акцію західних представників в Москві. Вчера перед трумною Жданова продефілювало багато тисяч людей, включно зі Сталіном та іншими советськими керівниками. Була теж делегація закордонних дипломатів, між якими не було американського амбасадора ген. Бодел Смита.

ДАЛЬШИХ 2,500 ЛЕТУНІВ ДЛЯ ПОСТАЧАННЯ ХАРЧІВ ДЛЯ БЕРЛІНА.

Ст. Луїс, 1. вересня. — Генерал Гойт С. Ванденберг, начальник головного штабу повітряних сил Злучених Держав, виявив, що з Америки до Ланкашайр, в Англії, виїздить 2,500 свіжих летунів, які там відкриють американський воєнний магазин для постачання харчів для Берліна. Ванденберг щойно повернувся з інспекційної подорожі по Европі і виголосив промову на річнім зібранні Ветеранів Чужинних Воєн. Він виказав потребу бути готовим на жертви при постачанні харчів для Берліна, бо без того не обійдеться. Команда повітряних сил Злучених Держав висилає більші літаки марки Сі-54 на місце теперішніх Сі-47. Щоб утримати повітряну фльоту з 200 літаків треба мати по другім боці Атлантику відповідний персонал і воєнну базу, твердив генерал.

ПАПА ВЗИВАЄ ДО СКРІПЛЕННЯ МИРОВИХ ЗУСИЛЬ

Рим, 2 вересня. Папа Пій XII. виголосив вчора промову до 600 американських паломників, що відвідують Европу, і при цій нагоді звернувся посередньо до членів ООД, сесія Загального Зібрання якої має початися 21-го ц.м. в Парижі, взиваючи їх до найбільших зусиль для встановлення тривкого миру. Кожний необережний крок міг би тепер довести до нової війни, яка була б — по думці Папи — „неуявленим катаклізмом". Папа виголосив свою промову в англійській мові. З Ватиканських кол заявляють, що звернення Папи було подиктоване його турботою за долю людства та його песимізмом щодо теперішнього положення і щодо мирних можливостей ООД.

ТОКАЄВ НАПИСАВ КНИЖКУ КОДОМ

Лондон, 2 вересня. Літературний агент нового советського втікача в Лондоні, полковника армії та технічного спеціяліста советської авіяції, Г. Токаєва, заявив, що той при втечі забрав зі собою матеріяли про советський режім величини 100,000 слів, написаних ним самим видуманим кодом (таємним письмом).

„Четвертий рік могутнього українського зриву проти Советів"

ДАЛЬШИЙ ВІДГОМІН УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Ню Йорк, 2. вересня. — Великий ілюстрований тижневик „Ди Сатердей Івнінг Пост" у своєму виданні на 4-го вересня надрукував довшу статтю колишнього генерала червоної армії, Олександра Бармина, „В обороні російського народу". Автор намагається навести цілий ряд доказів на давно відому правду, що советський режім, а в слід за тим советський уряд та советська політика в жодному разі не репрезентують думки, волі і бажань народів Советського Союзу. Навпаки, ці народи самі є найбільшою жертвою большевицького режіму і не тільки з ним не погоджуються та його не піддержують, але всіми силами та накладом великих жертв його поборюють. Автор твердить, що російський нарід так само поневолений большевизмом, як поневолені українці, кавказькі народи, поляки та всі інші народи за залізною заслоною і так само проти цего режіму борються. Автор посередньо признає, що перед в цій боротьбі ведуть українці. Він пише: „В трьох роках після закінчення війни і не залежно від нових територіяльних здобутків, в Советському Союзі не досягнено жодної реальної консолідації влади, ані жодної відбудови. Масові арешти і депортації продовжуються безупину. Могутній зрив українських селян входить вже в свій четвертий рік. У вересні 1947 року п'ять українських проти-советських полків намагалися пробитися через Словаччину в американські зони Німеччини і Австрії, але були оточені чотирма дивізіями советської тайної поліції, трьома дивізіями піхоти, що їх вислало ГПУ з Польщі, багатьма полками чеських військ та керованої советами жандармерії. Проте, багатьом відділам пощастило пробитися до Австрії, а один дійшов аж до окупованої американцями Баварії, де його члени були інтерновані з наказу американських військових властей".

ПІСЛЯ СМЕРТИ ЖДАНОВА

Париж, 2 вересня. В столицях західно-европейських країн вперто кружляють поголоски, що советський достойник та кандидат на наступника Сталіна, ген. А. А. Жданов, про смерть якого повідомила рада советських міністрів та ЦК партії, не вмер своєю смертю, тільки його замордовано. В офіціяльному комунікаті подано, що він „вмер після довшої хвороби", про яку досі ніхто нічого не знав, ані не згадував. Два місяці тому Жданов ще брав участь в нарадах Комінформу в Румунії. Виявляється, що Жданов справді грав одну з найголовніших роль в советській політиці, а в останньому мало прийти до розбіжностей думок між ним і Молотовим і він мав теж попасти в неласку Сталіна.

ЛЮБА ТЕРПАК ЗНОВУ НА РАДІЄВІЙ ПРОГРАМІ

Нюйорська радіовисильня WEVD передаватиме у вівторок, 7-го вересня, між год. 10 і 10:30 ввечорі радіо-гутірку про справу Косенкіни та советських втікачів взагалі. В гутірці візьме участь теж Люба Ковальська-Терпак, що була перекладачкою у відомому інтерв'ю американських кореспондентів з Косенкіною.

ДРУГА КОНФЕРЕНЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ ҐУБЕРНАТОРІВ В БЕРЛІНІ

ТЕМУ РОЗМОВ ПОШИРЕНО НА КОМУНІКАЦІЮ І ТОРГІВЛЮ; АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЕСИМІЗМ ЩОДО ВИСЛІДУ.

Берлін, 2 вересня. — Американський, британський, французький і советський військові ґубернатори Німеччини відбули вчора в Берліні другу з черги конференцію, шукаючи можливостей і способів практичного здійснення досягненого в Москві дипломатами принціпового порозуміння щодо полагодження советсько-західної кризи. Розмови, що зачалися попереднього дня на тему одної, виданої Советами валюти в цілому Берліні і під спільною чотиродержавною контролею, вчора вже поширено теж на справу транспорту й торгівлі між західними та советським секторами, отже практично на тему перерваня советської блокади. Виходило б, що Советам дуже залежить на постачанні вугілля і сталі зі західної в східню Німеччину і західні союзники сподіються, що цей факт допоможе їм користно розв'язати теж проблему чотиродержавної контролі валюти в Берліні. Проте, з американського боку висловлюють сумніви і песимізм щодо можливостей позитивного висліду цих нарад на довшу мету. На тему конференції не видано жодного офіціяльного комунікату, а теж Клей заявив, що всяка оцінка й коментарі були б ще передчасні.

ПЕРША СЕСІЯ ЗАХІДНО-НІМЕЦЬКОЇ КОНСТИТУЦІЙНОЇ АСАМБЛЕЇ.

Бонн, Німеччина, 2 вересня. — Вчора тут офіціяльно відкрито й уконституовано першу західно-німецьку парляментарну Асамблею, яку вважається першим практичним кроком до відновлення німецької держави. Офіціяльним завданням Асамблеї є підготовка проекту конституції для одинадцяти західно-німецьких країн американської, британської та французької окупаційних зон, зі загальною кількістю населення 46,000,000. Проте вважається, що з цего початку в майбутньому розвинеться леґальний уряд для цілої Німеччини. У сесії взяло участь 63 делеґатів і чотирьох офіціяльних гостей зі західних секторів Берліна. Президентом Асамблеї вибрано одноголосно через акламацію д-ра Конрада Аденауера, титулярного керівника Християнсько-демократичної партії. Після полагодження початкових формальностей, Асамблею відрочено до наступної середи, даючи можність і час до підготових праць відповідним комісіям. В першій сесії взяли участь теж двох комуністичних представників, що внесли резолюцію з домаганням розв'язання цеї Асамблеї та участи в скликанні „все-німецької".

БРИТАНІЯ ЗАКЛИКАЄ 100,000 ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО КРАЄВОЇ ОБОРОНИ.

Лондон, 2 вересня. — Емануел Шінвел, британський міністер війни, повідомив вчора, що уряд поведе акцію з метою зорганізовання 100,000 добровольців до територіяльної оборони на самих британських островах. Міністер заявив, що майбутня війна могла б далеко більше загрожувати британській матірній території, ніж це було досі.

СОЦІЯЛІСТИ ПРИЧИНОЮ ПРОВОЛОКИ В ТВОРЕННІ УРЯДУ ФРАНЦІЇ.

Париж, 2 вересня. — Французькі соціялісти, що своїм становищем до економічної програми попереднього уряду премієра Марі призвели до його відставки, тепер з черги і з тих самих мотивів є причиною проволоки в творенні нового уряду, що його формує Шуман. Вчора вони заявили, що вони ще не рішені чи мають взяти участь в уряді, тому що ще не узгіднено деяких програмових принціпів з популярними республиканцями. Міжпартійні розмови продовжуються, а з боку прихильників ген. де Ґоля продовжується пропаганду, що єдиним мудрим виходом з постійної урядової кризи було б розв'язання теперішнього парляменту та визначення нових виборів, в яких вони сподіються віднести перемогу.

БРИТАНІЯ І ФРАНЦІЯ РОБЛЯТЬ ЗАХОДИ ДЛЯ УНЕВАЖНЕННЯ ДУНАЙСЬКОГО ДОГОВОРУ.

Парижа, 2 вересня. — З поінформованих джерел заявляють, що Британія і Франція роблять відповідні заходи для уневажнення підписаного недавно советськими сателітами в Білгороді договору про контролю річкоплавства по Дунаю. Британія і Франція вважають, що договір не має своєї міжнародно-легальної бази і плянують звернутися до Міжнародного Трибуналу Справедливості, щоби він розглянув цілу справу.

АМЕРИКАНЦІ УРУХОМИЛИ ВЛАСНУ ЗАЛІЗНИЦЮ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 2 вересня. — Серед теперішних транспортових труднощів в цьому місті, що є наслідком советсько-західних непорозумінь та советської блокади, американці пустили в рух власну залізницю в своєму секторі. Залізниця має дві локомотиви та 20 вантажних вагонів, що їх американці сами собі „позичили" зі советського складу титулом советського заборгування американцям під цим оглядом.

НІМЕЦЬКИЙ СУД ВИПРАВДАВ ШАХТА.

Штутґарт, Німеччина, 2 вересня. — Німецький апеляційний суд скасував вчора вирок німецького денафікаційного суду, яким засуджено колишнього ґітлерівського директора державного банку та фінансового спеціяліста Гяльмара Шахта на 8 років тюрми за допомогу Ґітлерові. Оборона виказала, що Шахт не тільки не був прихильником Ґітлера, але теж грав важливу ролю в підготові бомбового замаху на диктатора. Апеляційний суд виправдав Шахта, що залишився ще в тюрмі, дожидаючи затвердження нового рішення американськими військовими властями.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-6582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНА ДАЛІ В БОРОТЬБІ

Що діється за залізною заслоною? Це питання далі турбує світ і далі не сходить зі шпальт американської преси, так само, як і питання, що є в задумах Сталіна і Політбюра, мир, чи війна. Про це й заговорила відома журналістка, Ен О'Гер МекКормик в Ню Йорк Таймс з 1 вересня б. р.

Ен МекКормик є цеї думки, що не тільки Західні потуги не хочуть війни, але нехоче її також і Сталін. Вона каже, що останніми тижнями тому нічо важного не діється, бо в Москві ведуться наради з великою осторожністю і кожна сторона боїться загострити словом чи ділом і без цього дуже напружені взаємовідносини.

Та є велика різниця між демократіями й тоталітаристами з Кремля в розумінні, чому треба змагати до миру, а оминати війну. Ясно, що Кремль не думає про справжній мир у світі, як довго він не є комуністичним і не слухає його приказів. Думати про хвилеве замирення заставляє Сталіна щось інше і якраз на це Ен МекКормик звертає увагу. Коли наради в Москві, пише вона, не закінчаться тепер цілковитою невдачею, як це було з попередніми подібними нарадами і якщо буде облекшена чи знесена блокада Берліна, то це станеться наслідком внутрішніх, совєтських турбот, які зустрічає московська влада у себе, в Совєтськім Союзі.

Отже нема спокою в совєтському царстві, але про те не говориться зі совєтського радія, ні не можна цього вичитати в совєтських газетах і журналах. Та, як пише Ен МекКормик, совєтські границі годі тепер аж так берегти, щоб уже ніхто не міг через них продертись. Це факт, що багато людей тепер втікає зі Совєтів, а ті втікачі інформують Захід про дійсне життя в Совєтах. Отже, пише Ен МекКормик, ці очевидці стверджують, що в Україні є безперестанний неспокій, як по селах (у колгоспах), так і по містах, а періодичні чистки не можуть цьому ніяк зарадити. Ще згадаємо, що в коментарі про положення Совєтів, поміщенім недавно в Ню Йорк Таймс, стверджується, що „націоналістична Україна" завдає Москві багато турбот.

Ці вісті не є для українців ніякою новиною, а покриваються з тим, про що пише уся вільна українська преса не від нині, а від самого початку загарбання України червоними московськими окупантами. Від цього часу датується отже „неспокій" в Україні, який є нічим іншим, а тільки безупинною боротьбою українського народу з московською окупацією та з кремлівським тоталітаризмом. Остання фаза цеї боротьби є, як відомо, тісно звязана з діяннями Української Повстанської Армії.

Український нарід перший розпочав боротьбу з московською диктатурою і московським імперіялізмом і продовжує її вести до сьогоднішнього дня, оплачуючи її людськими жертвами, які можна рахувати вже на десятки мільйонів. Навіть найбільш геройський нарід, що вів би таку страшну боротьбу і такі довгі літа власними силами, без усякої допомоги збоку свободолюбного світу, міг би вичерпатись зі сил. Таке може статись і з українським народом. Яка велика була б тоді шкода для демократії, для ідеалів свободи в світі! Крайня пора, щоб демократичні потуги це зрозуміли і допомогли українським борцям за волю.

Причини і цілі нового совєтського „указу"

Дня 29. серпня Президія Верховної Ради СССР проголосила „указ", на підставі якого совєтським громадянам дозволяється будувати і мати для власного користування приватні житлові доми, не більші в п'ять кімнат і двох поверхів.

Докищо, нам ще не відомі подробиці „указу" та коментарі до нього совєтської урядової преси. Але з попереднього досвіду можна здогадуватися, який несамовитий крик підняла совєтська пропагандивна машина, закликаючи рабів до вдячности „мудрому" Сталіну за цю його „великодушність". Напевно не забувається теж підкреслити „силу" совєтської системи та розвиток совєтського „добробуту", що дозволяє тепер бодай теоретично на те, що це є система сама знищила.

Практично цей „указ" є черговим і одним з найбільш нікчемних глумів совєтської диктатури над поневоленими рабами з одного боку, а офіціяльним потвердженням цілого банкроцтва совєтської системи з другого.

Як виглядає цей „указ" в світлі совєтської дійсности?

Житлова проблема в Совєтському Союзі завжди належала до найбільш пекучих справ. Спричинені цілою совєтською системою плянові і безплянові пересувки населення, масова втеча зі села до міста, відсутність нормального розвитку в житловому будівництві і т. п., все це було призвело до неймовірного хаосу та безприкладних злиднів під цим оглядом. По містах в квартирах, де раніше жила одна сім'я, за совєтського режиму жили досліно на купі по п'ять, шість і більше родин. Постійний страх за втрату мешкання тих, що його мали та намагання одержати мешкання тих, що його не мали, залишилося одною з найбільш трагедій битого усіми лихами долі і совєтського режиму громадянина. Тільки в погоні за мешканням в Совєтському Союзі поповнено безліч найстрашніших злочинів, зі скритовбивствами включно.

Цю страшну і безвиглядну трагедію ще збільшила війна, насамперед в Україні Совєтське командування, залишаючи Україну на призволяще та на поталу німецьким загарбникам, дало наказ безоглядно і безпощадно руйнувати все на шляху відвороту, що могло б стати в пригоді наступаючим німцям. Цивільне місцеве населення та його щоденні потреби цілком не бралося до уваги. І большевики нищили, бо в тому вони майстри. Жертвою того шалу руйнування впала і найкраща дільниця Києва, Хрещатик. Опісля ця сама історія суцільних руйнацій повторилася ще при відступі німців. У висліді — на просторі Совєтського Союзу навіть сама совєтська статистика нарахувала 25 мільйонів бездомних, не враховуючи тут тих, що ведуть своє злиденне життя в руїнах та в землянках.

Крик совєтської пропаганди про „відбудову" житлових домів не має жодних реальних основ, як звичайно. Все це, разом з критикою, самокритикою і тим подібного совєтського замилювання очей, ані на крок не зрушило цеї справи. Всі робочі сили та всі будівельні матеріяли разом з усіми резервами використовується виключно на відбудову воєнної індустрії. Для „відбудови" житлових домів організовано т. зв. „недільники", точніше, партія і уряд змушували місцеве населення до безплатної кріпацької праці в єдиній дні відпочинку. Але цим не тільки нічого не „відбудовано", але й самих румовищ в містах не очищено. Один полонений німець, що вернувся тепер з України, стверди, що в одному з міст Донбасу він безпосередньо перед своїм поворотом бачив на вулиці, той сам перекинений трамвай, що його бачив ще під час війни. Житлові труднощі в Харкові були одною з головних причин недавного бунту населення, що його треба було „присмирювати" аж відділами війська.

Це тільки в загальному про цю трагічну житлову справу, яку совєтський уряд задумує тепер розв'язати пустим „указом".

„Указ" має ще свою іншу сторінку. В статті 10-тій „Сталінської конституції" сказано, що „особиста власність громадян на їх трудові прибутки і на їх ощадність, на їх житловий дім та допоміжне домашнє господарство, на їх домашній вирядн та предмети особистого вжитку і вигоди, як теж право спадщини особистої власности громадян забезпечується законом". Але в статті 6-тій тої самої „конституції" сказано, що „земля і її скарби, як також основний житловий фонд в містах та промислових пунктах є державною власністю, то є всенародним майном". Іншими словами — пити в міру не зашкодить навіть в найбільшій кількості. Громадянинові „забезпечується законом" право „особистої власности" і рівночасно говориться, що все є власністю держави.

Яку практичну вартість може мати новий „указ" для широких мас совєтського населення? Абсолютно ніяку, крім нового блахмана. Совєтський раб не здобуде ніколи навіть приблизних засобів на те, щоби могти побудувати собі навіть цю дозволену „указом" халупу. Проблему до деякої міри полекшувало б, якщоб совєтський уряд був рівночасно ухвалив відповідні субсидії на будову приватних квартир. Але недостача фондів і вічна потреба субсидій самій державі, що їх постійно стягається терором при допомозі примусових „добровільних" позичок від постійно ограблюваного населення, могла бути і одною з головних причин, що цей „указ" проголошено. Совєтський уряд дозволяє на будову власних хат тільки тому, бо сам їх будувати не може і знає, що їх тим менше може будувати населення. Але цей „указ" звалює автоматично всю вину на мешкальну кризу з уряду на населення. В тому то й суть цілого „указу". Знову раби покутуватимуть за гріхи кліки їх панів. Єдиний, хто з „указу" зможе скористати, це нова большевицька аристократія, державні і партійні достойники, яким пощастить вийти ціло зі зачарованого кола постійних чисток і між ними самими. Це є практична „вартість" нового совєтського указного блахмана, що з черги є ще одним зайвим потвердженням повного банкроцтва совєтської системи.

Василь Мудрий.

Представництво ЗУАДК-у в Европі і ЦПУЕ.

(Докінчення).

3. Тиждень Української культури.

Українська еміграція влаштовувала багато виставок українського мистецтва і домашнього мистецького промислу. Найважнішими були такі: в Ашафенбургу, Авгсбургу, Байройті, Берхтесгадені, Ділліпгені, Міттенвальді, Мінхені, Регенсбургу, Інгольштадті, Майнц - Кастелю та інших. Були це виставки таборові. Оглядали їх і деякі чужинці. Але більшого значення вони не мали. До позатаборових виставок, які відбулися в відповідних німецьких, первавно музейних приміщеннях, треба прикладати більше ваги, бо вони розбуджували ширший інтерес серед чужинців до справ української культури і мистецтва. До таких вистав треба врахувати виставку українського мистецтва і мистецького домашнього промислу в 1947 р. у Ганновері, зимою 1947 у Мюнхені і в березні 1948 р. у Регенсбурзі. Всі три названі вистави були обраховані більше на чужинецьку публіку, ніж на свою і вони зробили на чужинців помітне враження. Зокрема виставка у Регенсбурзі, що тривала цілий тиждень, була получена ще й з виступами українських хорів, які ілюстрували чужинцям пісенну і музичну творчість українського народу.

На початку цього року підпав адв. Смук, представник ЗУАДК-у ініціятиву до влаштування на ширшу скалю закроєного Тижня Української Культури у Мюнхені. Цей Тиждень був подуманий не тільки, як виставка українського мистецтва, але як пропагандивний засіб для поширення автентичних, ілюстрованих відповідними показами, інформацій про українську культуру. На програму Тижня Української Культури складалися: мистецька виставка українського малярства і різьби, українського домашнього промислу, як вишивки, дереворізьба, килимкарство, писанки, народня ноша; виступи українських хорів, мужеських і мішаних, капелі українських бандуристів, драматичних театрів і українського балету. Тиждень Української Культури почався 5-го квітня 1948 р. і тривав до 18-го квітня 1948 р. Мистецька виставка тривала безперервно. Цілого часу кожного другого дня влаштовувано мистецькі імпрези музично-співацького характеру, драматичні вистави і показ українського балету. Усі ті імпрези, добре зааранжовані, і добре розпопаговані робили на чужинців величезне враження і дали дуже позитивні наслідки у поширенні автентичних інформацій про українську культуру, а крім того дали можність чужинцям набрати доброго враження про українців взагалі. Про цей Тиждень Української Культури було багато інформацій в пресі і тому не приходиться ще доше спинятися над ним. Слід би замітити, що цей Тиждень був дуже коштовний. Кошти його влаштування, доволі поважні, в одній третині покрило ЦПУЕ, а у двох третинах експозитура ЗУАДК-у. Дня 24. червня 1948 р. влаштовано у Франкфурті н/Майном два концерти для чужинців тими самими силами, які брали участь у влаштуванні Тижня Української Культури. Вони мали не менший успіх, як аналогічні влаштування у Мюнхені.

Підготовчою частиною названих імпрез займався окремий діловий комітет, який очолював керманич Відділу Освіти ЦПУЕ, проф. Білецький Леонід, мистець Дмитренко Михайло, пані Павликовська Ірина і секретар інж. Кос Михайло. Адміністратором технічного характеру був арт. Крижанівський.

4. ЦПУЕ і ЗАДК та їх співпраця.

Уже з описаного видно, як наладнувалася співпраця між експозитурою ЗУАДК-у та Ц. П. У. Е. і СХС. Вона полягала на тому, що всі справи узгіднювано і проводжено межу компетенційного характеру між одною установою і другою. Ніколи не було випадків, щоби ЦПУЕ посягало на якінебудь компетенції ЗУАДК-у і таксамо не було випадку, щоби ЗУАДК зглядно його експозитура аспірувала на якібудь справи, що входили в виключну компетенцію ЦПУЕ.

Були і є явища і факти цілком протилежного порядку, а саме: дуже багато справ, які напливали до канцелярії експозитури ЗУАДК-у і що не входили в обсяг його завдань, експозитура ЗУАДК-у пересилала до ЦПУЕ для полагодження. Ще більше було випадків, де ЦПУЕ передавало різні складні справи, яких само не могло полагодити, до експозитури ЗУАДК-у з проханням, щоби там їх полагодили.

Але найважнішою справою, яку з нагоди обговорювання співпраці треба підкреслити, це те, що експозитура ЗУАД Комітету, співпрацюючи тісно із місцевими громадськими чинниками, не має перед ними у своїй діяльності ніяких таємниць, або особливих тенденцій, та стоїть таким чином все під своерідним громадським вглядом у його працю та її механізм.

Не так стоять справи з іншими американськими організаціями, які розвивають тут допомогову діяльність. Напр. з преси знаємо, що на терені Німеччини веде допомогову акцію Американський - Український Католицький Допомоговий Комітет. Громадські чинники в Німеччині про ту діяльність на місці знають мало. Таксамо представляється справа з діяльністю Українського Американського Допомогового Комітету Реформованої Церкви. Зауваємо з Америки, що хтось користає із тої допомоги, але хто — цього громадські українські установи не знають. Наслідком того трапляються дуже прикрі явища. Бувають так життєві містці поміж новими емігрантами, які рівночасно використовують допомогові можливості і від ЗУАДК-у і від Католицького Комітету і на кінець від Протестантського. Такі факти спричинюють поважні негодування і цілком слушно. А це тому, що допомога ця не переходить через відповідні місцеві організації, які через те не можуть її відповідно регу-

(Докінчення на стор. 3-тій)

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую. Автор.

30)

Свідком ще двох людських надзвичайно жахливих трагедій судилося мені бути, а саме: „Єжовщини" і... того часу, коли катована людина повинна була вставати з під катувань і в туж мить своїм життям захищати свого ката...

„Народного" комісара НКВД — Єжова всі совєтські газети і радіо називали: „лицар революції", „вартовий революції", „учень великого Сталіна" і „соратник Сталіна".

Відкіль виплив цей тип, теж було невідомо, так само невідомо, як і те, відкіль виплив його вчитель.

Можна сміливо відкинути більшість тих назв, які йому давали газети, партз'їзди і т. д. через те, що до революції про цього "учня великого Сталіна", таксамо як і про його вчителя ніхто нічого не чув і не знав, за винятком царської кримінальної (не політичної) поліції. Тільки дві назви, а саме: учень „великого" Сталіна і соратник Сталіна, відповідають дійсності.

В цього здібного учня, вчителька вклав всі свої здібності ката, всю свою звироднілу, хижацьку душу і зробив його своїм першим асистентом — „соратником".

Учень і соратник Сталіна, за дорученням свого надхненника, покликаний був допомогати йому збудувати в СССР безкласове суспільство і цим затулити рота всім закордонним лівим, правим, реакціонерам, фашистам і капіталістам, які доводили і доводять, що „в одній країні комунізм збудувати не можливо", що в СССР нема ні соціялізму, ні комунізму, а є диктатура купки пройдисвітів і т. д. Після того, як генеральний плян будівлі безкласового суспільства в СССР був затверджений на засіданні 14-ти (Політб'юро, до якого тоді входили: Молотов, Єжов, Мікоян, Кагановіч, Мануїльський, Жданов, Вишинський, Ворошилов, Калінін, Шверник та інші), тоді Єжову були надані надзвичайні уповноваження і колесо комуністичної гільйотини — НКВД — шалено завертілось...

Як з рога достатку полетіли в совєтський ефір одне за одним повідомлення про масові „викриття шпигунсько-диверсійних та контрреволюційно-шкідницьких груп".

Два роки працював „Чорний ворон" і Чека, будуючи безклясове суспільство в СССР.

Це „будівництво", відібрало від родин не менш 10 мільйонів людей і кинуло під комуністичну гільйотину.

Всі в'язниці, всі кацетлагри були настільки переповнені „контреволюціонерами", „шпигунами", „шкідниками", „терористами" та „диверсантами", що не було куди дівати всю цю „іншу контрреволюцію" і поспішно звичайні будинки перетворювались на в'язниці, відкривались нові незчисленні кацетлагри „необ'ятної родіни".

Не перебільшуючи зазначу, що в тій камері, яка за царських часів була розрахована тільки на 1-го в'язня, за час того звироднілого будівництва „безкласового суспільства" сиділо по 15 осіб.

Здається, що не було такого дому в місті, з якого хтонебудь не сидів би у в'язниці і не було такого найменшого села в СССР, з якого в ті часи хтонебудь теж не сидів би.

Це лихо в першу чергу стрінуло національну меншість: поляків, німців, латишів, литовців, естонців, румунів, італійців, австрійців, греків, болгарів і т. д., тобто всіх тих національностей, які мали державу.

Коли всю цю національну меншість винарештовано, тоді прийшла черга на українців, білорусів, росіян і інших.

Всі національні меншості обвинувачувались за одним зразком, тобто, „шпигунство, на користь одної з чужинецьких держав" і „диверсія". Друга категорія, українці, білоруси, росіяни і т. д., обвинувачувались в тому, в чому обвинувачувались вже перших, плюс „організація контрреволюційно-шкідницько-терористичної групи", або „участь" в цій „групі". В цих масових арештах було характерне і те, що під цю групу „іншої контрреволюції" підпадали і всі закордонні комуністи, яким свого часу совєтський уряд надав у себе притулку і залучив був їх до своєї комуністичної родини.

Одиниці з закордонних комуністів, ті, які були в складі „Комінтерну", збереглись, а вся решта загинула. Так в першу чергу загинули австрійські шуцбундовці, італійські, німецькі, та польські комуністи, які свого часу повтікали зі своїх країн до батьківщини комунізму — СССР.

В групу „ворогів народу" довелось попасти і мені. Важкий, тернистий і жахливий той шлях...

Настільки жахливий, що не дивлячись на те, що пройшло вже більше 10 років, а я частенько прокидаюсь серед ночі від власного стогіну, бо сниться мені, що я нібито на допиті у слідчого... під його катуванням.

Але по порядку. Я любив працю на фабриці, бо там все таки менше було зловживань і злочинців, ніж в пересічній державній установі СССР, і зненавидів працю в торговельних установах, де поміж тисячами робітників державної торгівлі, я не зустрів жодної людини, яка б не займалась крадіжками.

Крали поголовно всі, починаючи від директорів і кінчаючи вбиральницею, або конюхом. Різниця поміж ними хіба полягала тільки в тому, що кожний крав відповідно до його рангу. Коли, скажемо, конюх вдовольнявся тим, що вкрав від коней мішок вівса, продав його і поклав до своєї кишені 20-30 карбованців, або коли, скажемо, вбиральниця крала з магазину той провіянт, який виносила в кишені, то директор крав стільки, скільки містилось в авто, або на возі.

(Дальше буде).

„Зрада" Тіта в світлі українського досвіду

Конфлікт в „комуністичній сім'ї", іменно, боротьба між югославським комуністичним диктатором Тітом з одного боку, а Москвою та створеним і керованим нею Комінформом її сателітів з другого, з кожним днем прибирає на гостроті та своїм розвитком і дальшими можливостями та комплікаціями вибивається на один з головних аргументів в теперішньому світовому укладанні сил і загальному конфлікті між совєтським тоталітаризмом та західними демократіями. Під цим оглядом „справа Тіта" заслуговує на окрему увагу в світлі українського досвіду. На цю тему появилася інтересна стаття Ю. Мовчана в „Українських Вістях", яку і передруковуємо. В ній пишеться:

Ще в часи першої світової війни Тіто, як австро-угорський полонений, довгий час перебував у російському полоні (в Росії він був аж до 1920 р.), був наочним свідком „колиски" жовтневої большевицької революції. Пізніше, через якийсь десяток років, він знову повертається до Москви, де слухає лекції у відомому Свердловському університеті, який виховував (і мабуть ще й досі виховує) комуністичних головорізів для цілого світу. І ось, Югославія Тіта, яка, здавалося, була найвірнішим „союзником" Кремля і яка з своєю добре вишколеною 600-тисячною армією була наймогутнішим і то найдальше висунутим форпостом большевицького імперіялізму на Заході — несподівано стає найслабшим місцем в системі московського комунізму.

Чи випадково Тіто і його товариші зрадили Москву?

Історія політичних подій вчить, що дуже часто зрадниками тієї чи іншої політичної ідеї стають ті особи, які найкраще обізнані з тією ідеєю. Характерно і те, що відступники неразь перетворюються „в свою протилежність", тобто стають фанатичними ворогами тієї, зрадженої ними, ідії. З новітньої історії найбільш відомі — це, напр., Мусоліні, який з активного діяча II. Інтернаціоналу за досить короткий час перетворився на основоположника світового фашизму, ідеї, яка, отже, була повним запереченням соціялізму Маркса. Характерний у цьому розумінні і Жак Доріо — бувший секретар комуністичної партії Франції, а пізніше запеклий ворог сталінсько-червоної Москви, і то вже не на словах, а на ділі (Доріо був організатором і командиром французького леґіону проти Совєтів під час німецько-совєтської війни). Як Мусоліні був прекрасно обізнаний з ідеями соціялізму, так і Доріо з ідеями „світової комуністичної революції". Але можливо саме ця обізнаність і відштовхнула їх від тих ідей.

Тіто також, напевно, прекрасно поінформований щодо політики сучасного сталінського комунізму. І все ж таки він відійшов від нього, ризикуючи можливо цілою низкою своїх особистих вигод, і ставлячи себе таким чином перед нелегкою пробою невідомого майбутнього. Чому це так?

Клясичну відповідь на це дає 30-тирічний кривавий шлях московського большевизму і, зокрема події на Україні за ці 30 років. Факти промовляють, що жоден справжній українець, який любить свою батьківщину, свій народ і свою державу, не може бути послідовним, до кінця витриманим комуністом в його ленінсько-сталінському виданні. Рано чи пізно він таки відчує, що інтереси нації, народу для нього є вищим ідеалами, ніж сумнівні якості комуністичної доктрини — та сама доктрина, яка в останні роки стала звичайним знаряддям московсько-імперіялістичної експансії. Для підтвердження цього ми могли б вказати на безконечну кількість більш або менш відомих діячів з нашої новітньої історії, хоч обмежимося лише найвизначнішими.

Наш видатний письменник В. Винниченко 1920 року спробував піти на співпрацю з московськими комуністами, але — треба віддати справедливість — він дуже швидко розкусив чим то пахне, і незабаром рішучо відмовився від тієї „співпраці". Далі йдуть такі діячі, як нарком освіти Шумський, знищений десь в тридцятих роках; М. Хвильовий та ціла низка інших українських письменників-комуністів. Не витримав довір'я Москви навіть Вол. Затонський, якого довший час вважали щось за взірець того, яким повинен бути український комуніст. Далі йдуть такі люди, як П. Любченко, Хвиля, Полоз, Демченко, Ю. Коцюбинський, Дубовий та багато-багато інших. Всі вони колись були ідейними комуністами, займали високі пости в адміністративному і партійному апараті України, і все таки в них врешті-решт, хоч і пізно, таки переміг український інстинкт, всі вони все ж таки не знайшли спільної мови з Москвою. Дуже характерний в цьому розумінні є, зокрема, наш „старичок" М. Скрипник колишній начальник петроградської черезвичайки, пізніше один з діячів Комінтерну. Хай хоч на старість років, але таки і він пішов у могилу як „націоналіст"...

Щоб позбавити українців „влияния среди", Москва неразішла на такі „трюки" як перекидання українців на працю на чужі, не-українські терени. Вона сподівалася, що, відірвавши українця від рідного, національного грунту і забезпечивши його матеріяльними благами, зробить із нього слухняного червоного яничара. Відомо ж, наприклад, що українець, який кінчає вищу школу, як правило, ніколи не одержує права працювати на Україні, а його неодмінно чекає „командировка" до Казахстану, Сибіру або в „кращому разі" до „старшого брата" — Росії. До таких „переселенців" за межі України належали Чубар, Гринько, Ю. Коцюбинський та інші. Вони займали високі становища в совєтському уряді. Але хоч як Москві хотілося — бодай для зовнішньої репрезентації — зберегти цих українців біля себе, проте і вони, навіть на чужому грунті, згодом також відчули себе „не так, як дома", і також були знищені.

Подібне що пережила або переживає Україна, можна сказати і про інші національні республіки, поневолені Москвою. Пригадаймо тільки 1935-38 рр. Яка тоді була страшна „чистка" в установах і урядах Білоруси, Грузії, Азербайджану, Узбекістану! „Зрадниками" виявлялися знову в основному таки не-москалі. В наслідок цього на сьогодні маємо такий стан, що тепер по „урядах" і установах України та інших національних республік сидять уже не представники тієї чи іншої національної республіки, а звичайні „старші брати" на зразок Хрущова та інших держиморд. Москва вже не довіряє „инородцям"! Для цих останніх хібащо можна залишити чисто декоративні посади, та й то їх мають посідати люди цілком бездарні (на зразок різних гречух, корнійців, та інших котченків). Але вони потрібні, бо, гляди, приїде якась закордонна делеґація, якийсь панок Еріо, і запитає, а де ж ваші українці...

Саме з цього аспекту і треба розглядати події в Югославії.

Югославія однак перебуває в тому щасливому положенні, що там немає тепер російських військ, і саме тому Москва з таким великим занепокоєнням стежить сьогодні за подіями в Югославії! Якби на Україні не було російських військ і їхньої охрани, починаючи від чека і кінчаючи МВД, то і на нашій землі вже давно не було б того, що маємо тепер.

Чи Москва так легко погодиться на втрату Югославії — це вже інша справа. Думаємо, що ні, бо коли за Трієст ішла боротьба між Москвою і Заходом, то за Югославію вона, сподіваємося, буде не менш запеклою. Але чи перехід Югославії чи навіть кількох інших сателітів Москви до табору західнього бльоку поліпшив би наше українське становище та становище інших вже 30 років поневолених Москвою народів — це теж певний погляд. Відомо тільки, що коли до цього часу Захід „оплакував" московсько-большевицький терор на Сході, то тут мова йшла передусім про ті поневолені народи, які стали жертвою Москви вже під час другої світової війни.

Ю. Мовчан.

ЇДЕТЕ ЦЕЇ ЗИМИ ДО ФЛОРИДИ?—Маямі, Флорида, заповідає, що цього року і на весну буде повно вільних кімнат для тих, що приїдуть до Флориди зимувати, чи тільки на якийсь час відпочати. Будують нові готелі, як бачимо на картині, а старі готуються прийняти ще більше гостей, як минулими роками. Таке бодай можна вичитати з оголошень, що запрошують відвідати Флориду, очевидно тих, що мають грубе чекове конто.

Померла ЮЛІЯ ЯРЕМА

Дня 31. серпня б. р. померла в Ню Йорку в 65. році життя Юлія Ярема, довголітня членкиня Товариства Запорозька Січ, відділ 117 У. Н. Союзу. Покійна походила з Тернопільщини, села Настасова, Західна Україна. Оставила в смутку трьох синів, дві дочки і внуків.

Покійна, яка прибула до Америки малою дівчиною, вийшла заміж за бл. п. Петра Ярему, одного з найстарших і найактивніших піонірів українського народного й церковного життя в Ню Йорку. Він заложив теж перше українське похоронне заведення в Америці, яке по його вчасній смерти продовжала вести Покійна, спочатку сама, а потім з синами.

Діти Покійної, сини і дочки, покінчили вищі школи, а один з синів, Степан Ярема, адвокат у Ню Йорку, був ще й довголітнім асемблименом в леґіслятурі в Олбані. Покійна завжди цікавилась українським громадським і культурним життям, зокрема вложила багато праці при організуванні Союзу Українок Америки, в якій то організації займала різні уряди, була свого часу її головою, а вкінці зістала заіменована почесною головою.

Що писала „Свобода" тому 40 років?

27. серпня 1708 р.

МІСЦЕВІ ВІСТІ.

У Монесен, Па., заснували місцеві українці читальню Просвіти. Читальня дає 30 серпня виставу „Страйк", дохід призначений на нову церкву. — У Шікаґу уладжує українське товариство „Боян" виставу Наталки Полтавки в Пуласкі Гол. Між актами будуть співати народні й патріотичні пісні. — У Ню Йорку відбудеться 7-го вересня в церковній залі, 332 Іст 20-та вулиця, конвенція Сестрицтва св. Ольги в Америці. — Степан Калакука, секретар. — При старій церкві св. Кирила й Методія в Олифанті потрібно дяковчителя з платнею $35 місячно. Кандидат мусить знати нотний спів, щоб міг диригувати хором і мусить мати чистий теноровий голос.

3. вересня 1108 р.

СТРАХ ЧЕРЕЗ „АМЕРИКАНІЗАЦІЮ".

У статті „Наші школи" обговорює автор, підписаний псевдонімом „Учитель", недомагання української школи в Америці. В першу чергу згадує про потребу видання шкільних підручників на лад підручників в школах інших іміграційних груп. Автор критикує при цій нагоді спосіб науки, питаючися: „Чого учити по наших школах?" — а опісля відповідає: „Звісно чейже всім, як швидко наші діти американізуються. Це просто страшне! Мимохідь насувається гадка, що буде з нами за яких 50 років, чи світ буде знати дещо про українців? При теперішніх відносинах певно нічого доброго не можна сподіватися. Згори можна сказати, що втримаються чехи, німці, жиди, навіть і поляки й др., але ми перейдемо до історії, по нас і сліду не стане..." Щоб рятувати перед такою можливістю українську громаду, автор подає від себе програму науки в українських вечірніх школах. Отже: науку релігії з відповідним викладом; українську мову, як найголовніший предмет; виховання в дітей в почуванні, що вони українського роду; читання українських книжок; плекання співу й організування молоді в хорах; уладжування театральних вистав з діточого життя; заінтересування батьків українською школою.

ПЕРША РІЧНИЦЯ ТОВ. „ГАЙДАМАКИ" В НЮ ЙОРКУ.

В сумоту, 8. серпня, святковано першу річницю оснування тов. „Гайдамаки" вечерниками, получеными з співами й танцями. У вечерницях брали участь такі товариства: Сестрицтво св. Ольги, бр. св. Володимира, Просвіта, Запорозька Січ, Подільська Січ, Нюйорський Боян, Тисьмениця, Запорозька Січ з Бруклина. Святом проводив Корпан, а серед співів визначався сольоспівом д. Стешин.

Представництво ЗУАДК-у в Европі і ЦПУЕ.

(Докінчення зі стор. 2-гої)

лювати. Ця допомога так, якби відбувалася в секреті. З громадського погляду і зі становища громадської моралі це недобре і недоцільне.

При тому слід сильно підкреслити, що ЦПУЕ і СХС також, як і експозитура ЗУАД Комітету у своїх допомогових акціях не керуються ані віроісповідними, ані територіяльними мотивами. Всіх українців вони обслуговують однаково. За повне скомплетування інформацій про діяльність експозитури ЗУАДК-у з уваги на недостачу місця в газетній статті не беруся. Але все ж підкреслю ще деякі моменти в горі не подані. При розділі харчових пакетів нові пакети дістали між іншим всі члени УПА, що найшлися в Баварії. Крім того дістали вони лікарства, які експозитура ЗУАД Комітету розділює черезСХС, а також інші посилки, які тут важко в подробицях писати. Тепер при допомозі засобів ЗУАДК-у у харчах дістають постійні приділи діти по діточих садках у таборах, діти позатаборовиків, недужі у шпитальному або санаторійному лікуванні, студентські та громадські кухні, разом у числі п'ять.

Ясно, що про ті справи замало інформується і пишеться. Але не все у таких справах можлива і доцільна реклама.

Коли я пишу ці рядки, то роблю це не для пропаганди чи реклями, бо я особисто є її ворогом. Роблю це тому, щоби наскрізь об'єктивно представити фактичний стан допомогових справ. Деякі люди поповнюють при трактуванні цих справ прикрі помилки. Вони думають, що все зачинається тільки від них і тільки біля них обертається. Мовляв перед ними було ніщо, з хвилиною їх появи зродилося і розрослося до непомірних розмірів усе, а з моментом їх відходу знова усе перетвориться в ніщо. Такі егоцентрики і змальовують відповідно тенденційно всю діяльність громадських і допомогових установ і показують все у своєму кривому зеркалі. Наслідки від того дуже прикрі, але вони думають, що така їхня робота це ні більше, ні менше тільки найкраща робота.

У нашій праці в Німеччині ми кермуємося в організованому житті засадами успіхів у праці без надмірної її реклями, будучи при тому приготованими і на критику. Здорова критика нікому ще в діяльності не зашкодила, але навпаки цю діяльність корегувала і посилювала. І про те повинні пам'ятати всі „ображені" чи „зражені". Інша річ руйнницька „критика". Це вже не критика, а шкідництво. З такою „критикою" треба безоглядно боротися.

5. Організація допомоги новим переселенцям до Америки.

На підставі нового переселенчого закону, прийнятого у Злучених Державах Америки законодатними установами, має туди переселитись 205 тисяч нових емігрантів. Поминаючи всякі наведені в законі умовини та застереження про те, хто може переселитись і хто може переселюватись і хто має упривілеєне першенство на приїзд до Злучених Держав, слід підкреслити, що скількість українських, нових переселенців туди буде залежати виключно від організаційної справности наших американських допомогових і громадських організацій. Щоби запевнити туди приїзд, напр. бодай двадцяти тисячам українців, треба роздобути між американськими громадянами українського роду двадцятьтисяч документів, які запевнювали б приїзжим приміщення (мешкання) та працю. Хто ж це може зробити? Ясно, що тільки американські установи і українські громадські кола.

Думаю, що під теперішню пору категоричним наказом для всіх американських громадян-українців є сконсолідувати всі свої зусилля в тому напрямі, щоби прийняти поміж себе якнайбільше число нових емігрантів. В обличчю української національної рації мусять зійти бодай на задній плян, якщо цілковито не щезнути в забутті, усякі застереження, чи упередження, навіть якби вони були оправдані, до нової еміґрації. Здаємо собі справу з того, що не всі нові емігранти, які туди приїхали, найшли спільну мову зі старою українською еміґрацією та зжилися і-з новими обставинами й умовинами життя. Знаємо також, що між людьми нема ідеальних типів, бо всі ми під деякими оглядами „уломні". Маємо свої слабости та недостачі. Коли так дивитися на людей, то легко зрозуміти їхні людські хиби чи недомагання. А звідси вже недалекий висновок про те, щоби послабити упередження чи притупити амбіції та подати організовано і солідарно помічну руку тим, що її потребують. Бо ж вони свого положення на еміграції самі не завинили. Вони впали жертвою военної катастрофи і лихоліття. Вони втратили все, бо рідну землю, варстати праці, надбання цілого життя і своїх рідних, а крім того понадривали свої нерви. Перспективи їхньої будуччини замрячені. У них повно зневіря та пригноблення. Невже їм не належить допомагати? Тут передова роля в організації такої допомоги в Америці належить ЗУАДК-ові. Ця роля нетільки велика, але відповідальна. Цю відповідальність будуть поносити перед історією передові американсько-українські організації та їх керманичі.

Дня 16. серпня 1948 р. (Кінець).

У ВАРШАВІ ЗААРЕШТОВАНО КАТОЛИЦЬКОГО СВЯЩЕННИКА

Варшава 1 вересня. Вчора тут офіційно повідомлено про арешт католицького священника, Зигмунта Качинського, що був керівником католицького „Тригодника Варшавского" та речником католицької єрархії в комуністичній Польщі.

ВТРАТИЛИ НАДІЮ НА РЯТУНОК БЕНЕША

Прага, 2 вересня. У вчорашньому лікарському комунікаті про стан здоров'я бувшого президента Чехословаччини, д-ра Едварда Бенеша, стверджується, що він дальше перебуває в непритомному стані. Лікарі, виходило б, вже втратили надію на можливість вдержання Бенеша при житті.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ПІТСФІЛД, МАСС.

На працю У. К. Комітету.

В нашій громаді відбулось віче заходами У. К. Комітету. Віче заповідав священик дві неділі, а місцевий комітет зі своєї сторони робив, що міг, щоб зійшлися люди. Але це не дуже помогло. Виглядало б, що люди збайдужніли, а маючи всякі вигоди, не думають про рідних, що мучаться в пеклі Сталіна. Проте знайшлася ще громадка людей, що в них совість не закаменіла. Вони прийшли на згадане віче, котре відбулось 22. серпня.

Віче отворив голова місцевого комітету, гр. А. Маланчук і покликав на секретаря гр. М. Дарчука, секретаря того комітету. Гром. Маланчук вкоротці пояснив справу, для якої скликано зібрання, та представив д-ра Володимира Калину як відпоручника У. К. Комітету. Промовець, д-р В. Калина, вхопив своєю тихою вдачею та промовою, як то кажуть, слухачів за серце. Він представив положення нашого народу на рідних землях і на скитальщині й розповів про завдання Українського Конгресового Комітету. Передав, що У. К. К. досі зробив, та які є його пляни на будуче. Щоб він міг виконати цю працю, є необхідна наша піддержка моральна і фінансова. Ми мусимо бути чуйні на теперішні події, казав бесідник, щоб не прогайнувати доброї нагоди. Треба інформувати правдиво про визвольну боротьбу, про те, за що кривавиться український нарід, що бажає вже раз стати самостійним. Знов вільна і самостійна Україна повстримає комуністичну навалу, котра несе терор і неволю не тільки Европі, але й цілому світові. По тім вивязалася дискусія, як перевести збірку в нашій громаді. По довшій нараді рішено перевести збірку на салі, а до тих, що не були, розіслати листи, щоб і вони помогли своїми жертвами У. К. К.

Жертви зложили: І. Яремій $20; А. Маланчук і Оксана Маланчук по $10; І. Мартинюк $8; а по $5: М. Дарчук, о. М. Скородинський, Н. Стефанюк, Я. Харів, А. Яремій; по $2: п-ні Копичак, М. Паславська, А. Стефанюк, І. Косован, Н. Сидор, А. Гуска; Ю. Спасик $1. Місцевий комітет дав зі своєї каси $25.71. Разом $111.71. Збірка далі продовжується. Комітет просить, щоб громадянство щиро поперло цю акцію, щоб наша громада не лишилась позаду теж і в цьому доброму ділі.

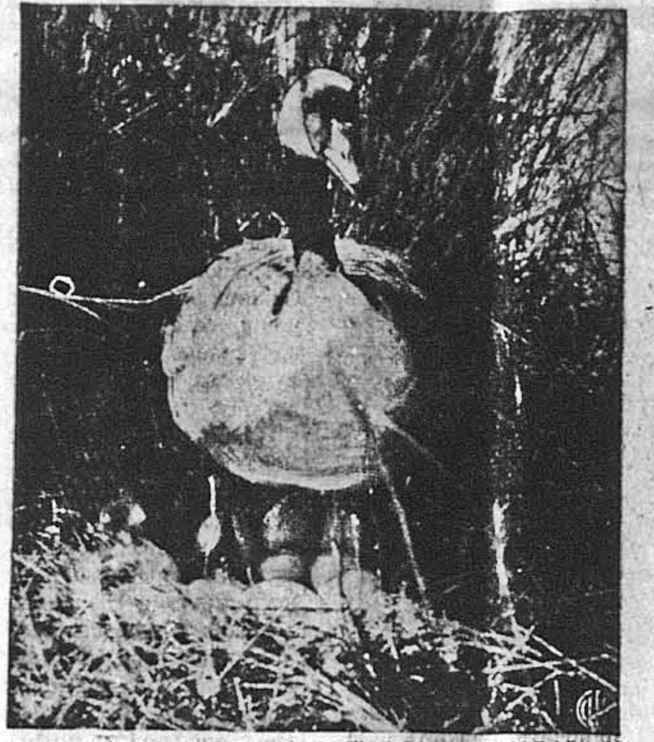
Комітет.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З похорону на скитальників і сироти.

День 22. травня був днем смутку для родини Павликів, а теж і для Братства св. Андрея, бо в цім дні поховано бл. п. Д. Павлика, доброго мужа і батька та заслуженого члена нашого Братства. По похороні зійшлася ближча і дальша родина та знакомі до галі, де згадали добрим словом Покійного, а присутні, на заклик громадян Івана Лазорчика та Василя Ґлюта, жертвували $40 на добродійні цілі, а то $20 на скитальців і $20 на сироти. Вислано по $20 до ЗУАД Комітету і Єп. канцелярії в Филадельфії. Жертвували: $5 Д. Павлик, а по $2: І. Лазорчик, С. Кронін, С. Ґіжовський, В. Ґіжовський, І. Павлик, Ю. Сидор; по $1: К. Верекля, Д. Шумельда, А. Вариха, Стельма, В. Ґлют, С. Павлик, Н. Мамачівський, Л. Кирал, І. Ференчак, Й. Ґіжовський, Г. Шнайдер, С. Гаґер, Р. Кронін, Н. Данилик, П. Зятик, Щ. Кронін, Миссис Кронін, Стельма, В. Павлик, Я. Цомпель, Л. Фединяк, Д. Биндас, І. Ватралик, С. Желяско.

Павло Зятик.

МАМУНЯ ГУСОНЬКА У БОЙОВОМУ НАСТРОЇ.—Ця незвичайна фотографія, знята в Портсмут Айленд, Норт Керолайна, представляє гуску, що сиділа в гущавині на яйцях, а до якої підійшов фотограф, щоб її сфотографувати. Гусці це не дуже подобалось, бо піднялась і пустилась на фотографа за тем, що підійшов заблизько.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаете.

За листами чи дресами від скитальників прохаемо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

15,755 Собків Миколи з с. Унятич (Дрогобич) від Хомяк Миколи.

15,756 Головата Івги з с. Уральське (Сянік) від Головатий Юрка.

15,757 Депчик Петра з с. Рожубович (Перемишль) від Настик Михайла с. Ілька.

15,758 Британ Івана і Василя від Британ Михайла з с. Головецька (Самбір).

15,759 Маринович Анни зам. Поторицька з с. Поздяч (Перемишль) від Процик Михайла з с. Стібна.

15,760 Новаковський Василя з с. Торок (Перемишль) від Новаковський Степана.

15,761 Єременко Артима, Колісниченко Василя, Степана і Миколая з с. Григоріївка (Херсонщина) від Колісниченко Володимира.

15,762 Шиманська Катерини і Насті, з с. Пуків (Рогатин) від Кічул Бронислави з с. Фірліївки.

15,763 Яворський Миколи з с. Турки над Стриєм (Дрогобич) с. Клима від Яворський Богдана.

15,764 Федчак Марії з с. Добра Шляхоцька (Сянік) від Федчак Марії.

15,765 Дідух Еви з с. Ляшки (Яворів) від Павлюк Марії з дому Гарасимів.

15,766 Бойко Олени з с. Корчівки (Камінка Струмилова) від Березяк Юлії.

15,767 Михайльонка Дмитра з с. Струтин Нижний (Долина) від Михайльонка Степана с. Юрка.

15,768 Чавурський Стаха з с. Сильце, Божиків (Підгайці) від Баша Павла.

15,769 Братусь Івана і Магдалини, Логин Осипа і Юліяна, Добрянський Михайла всі з с. Унятич (Дрогобич) від Федьків Антона.

15,770 Бучковський Антона від Бучковський Василя з с. Бібрка (Сянік).

15,771 Односельчан з с. Дичків (Тернопіль) від Омицінський Зенона.

15,772 Ясінська Наталія з дому Сковринська д. Марії з с. Ляцьке Шляхоцьке пошукує рідних і знайомих.

15,773 Захарків Миколи з с. Волови (Бібрка) від Захарків Йосифа с. Михайла.

15,774 Сурмай Ілька с. Степана з с. Псила (Турка) від Сурмай Теодора.

15,775 Білоус Антона і Дмитра з с. Чертиш (Сянік) від Присташ Антона.

15,776 Сеницький Ілька, Козак Василя з м. Холоїв (Радехів) від Твердохліб Василя.

15,777 Стахович Теклі, Кравець Миколи з с. Ілавча від Будівський Михайла.

15,778 Старошитник Саверка від Максимчук Петра.

15,779 Рідних і знакомих з с. Тишковець (Бучач) від Стельмах Теодора.

15,780 До Українців доброї волі Америки і Канади бажає переписуватися Петрик Василь.

15,781 Радіо Миколи і Івана з с. Повхова (Перемишль) від Хомка Ярослава з с. Солонного.

15,782 Максимів Теклі з с. Чипіги (Броди) від Максимів Миколая.

15,783 Земляків околиць Старобільщини від Бахмит Івана.

15,784 Савчак Федя з с. Дрозів (Самбір) від Савчак Івана.

15,785 Баран Юрко с. Микити з с. Іщків (Підгайці) Калина Теклі з дому Фаріон з тогож села і повіту від Оніхрів Михайла.

15,786 Українців доброї волі просить ласкаво помочи молодій вдові (з серед. освітою і добре знає кравецтво) перебратися до Америки Блазенко Марія.

15,787 Грицик Олекси з с. Дроздович (Перемишль) від Кісиленко Магдалини з дому Грицик.

15,788 Пирі Кирила з с. Козари (Рогатин) від Подлужна Маланії д. Анни.

15,789 Слива Михайла, Жук Степана і Пилипа та Миколи, Походай Степана з с. Молодова (Любачів) від Гамівка Петра.

15,790 Тисовська Олени (доктор) недавно приїхала до Америки з Авґсбурґу від Рудик Лідії.

15,791 Бортновський Маріяна від утікачів зпід Советів, що перебувають вже в Канаді Косяр.

15,792 Брата по мамі від Ковалик Катерини з с. Любеля (Жовква).

15,793 Дубина Гринька, Михайла і Анельки, Діденець Теофіля, Вонс Федора всі з с. Озірної (Золочів) від Дубина Петра.

15,794 Барна Василя з с. Довге (Горлиці) від Шута Анни д. Пелагії і Теодора.

15,795 Кріґель Францішка від Кріґель Йосифа.

15,796 Туранська Павлини, Антонини і Фільки від Чайковська-Катинська Анни з с. Дзвінигород (Борщів).

15,797 Односельчан села Мамова (Мостиська) від Саракула Степана просить афідевіт.

15,798 Небожук Михайла з м. Мости Великі (Жовква) від Юрочко Степана (Пугачек).

15,799 Возняк Григорія і Ксені з с. Городище Велике (Тернопіль) від Возняк Володимира.

15,800 Гавриленко Івана Василевича з с. Ново Московське (Гавришів-Кут. Вел. Україна) від дочки Гавриленко Ольги.

15,801 Іванко Івана з Рогатина від Іванко Петра.

15,802 Бучко Миколи з с. Зарубинці від Купецький Зенька.

15,803 Тіцька Насті, Мельник Петра (Мазурків) з с. Ціза (Рогатин) від Король Михайла.

Голоситесь на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE

P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Ню Йорк, Н. Й. — На пікніку Бр. о. Николая, від. 5. У. Н. С., який відбувся в неділю 29. серпня в чеськім парку в Асторії, Л. Ай., переведено збірку на УКК, яка принесла $57.56. Жертвували: Р. Голембйовський $5; по $2: А. Дащишин, А. Загоруйко, В. Череватюк, М. Зуський; по $1: М. Галан, І. Білоус, В. Бабій, Н. Левинець, О. Басараб, А. Войтіхівський, А. Климишин, Г. Соловський, Д. Доскоч, В. Жлют, І Кубариш, С. Кривень, М. Провода, І. Сидор, С. Беля, А. Бурдиґа, Я. Удич, Д. Бендас, П. Барнич, М. Домарецькой М. Табака, Каракура, Кухарський, П. Левенець, Гуменчик, І. Різник, А. Ясний, П. Бухта, М. Ликтей, А. Голука, Лесюк, Борич, п-ні Борич, Зборовський, Марущак. Решта дрібними. Збіркою від імені УКК при помочі п. М. Галана, голови 5 від. У.Н.С., зайнялись такі жінки: Софія Дащишин, Марія Такака, Олександра Ликтей-Різник і Марія Демидчук. Після збірки урядники заявили, що і на дальше будуть збірку на пятьдесятьтисячний фонд УКК продовжувати аж до її успішного кінця.

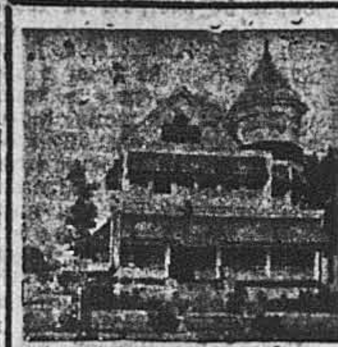
Колчестер, Конн. — З нагоди храмового празника Успення Преч. Д. Марії, 28. серпня 1948, парохіяни укр.-кат. парохії в Колчестер, Конн. і присутні гості зложили на 50-тис. фонд для У. К. Комітету $60. Жертвували: по $5: о. Б. Іжак, С. Вічинські, П. Шайда; по $3: І. Січенко, М. Юркетич, по $2: М. Лулик, Гр. Лукир, П. Титла, І. Ковальчук, М. Олійник; по $1: С. Болюх, М. Болюх, М. Кулинич, К. Івахів, Ґ. Чемеринський, Н. Кліпак, М. Стиґа, І. Чемеринський, Й. Титла, Ф. Семків, С. Маліочка, М. Загачевський, Я. Чорнобай, С. Гнатович, І. Чорнобай, П. Мартіло, Г. Наумець, Т. Горошко, Н. Наумець, К. Полович, К. Дикий, Е. Федус, М. Марцінко, М. Паранька, М. Кошко, В. Вісьневскі, М. Степлек, З. Годима, М. Дикий.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

MONESSEN, PA. — Monthly meeting of Sts. Peter and Paul, Branch 338, will be held Sunday, September 5, at the Ukrainian Club Rooms on Schoonmaker Ave. All members are asked to be present and to bring their dues to date. — M. Salak, Pres.; J. Kudlik, Treas.; E. J. Pypiuk, Sec.

ПАТЕРСОН, С. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 4. вересня, в годині 7:30 ввечір, при в Ст. Бтнілейс Гол, 435 Мейн ул. Просимо всіх на збори, бо будуть важні справи до полагодження. — І. Бурний, скр.

ТАРЗАН, ч. 1920. Неда вижидає безнадійно.

Коли Тарзан почув важкі кроки наближаючої сторожі, він швидко витягнув свій ніж а трупа кинув в корчі.

Потім він швидко замкнув двері і ждав ночі.

У міжчасі Неда, приготовившися до весіля, ждала безнадійно... вона зрозуміло, що її опікун не дописав.

Несподівано дався чути якийсь заколот за дверми і два велитні сторожі вігналися в середину. — „Отой чортяка знову втік!"—закричали вони.